

демотивує викладацький склад повідомляти у встановленому порядку про відповідні випадки [5].

Проблеми в нашій країні аналогічні, та ми маємо переймати найкращий досвід та починати відбудовувати істинне уявлення у студентів щодо академічної доброчесності у студентів. У законодавстві України, як вже згадувалося вище, закріплена стаття щодо академічної доброчесності, та дотримання цієї норми в освітніх закладах досі не є достатнім і повним. Деякі викладачі суворо контролюють правила, а інші заплющують очі. Контроль з боку викладачів, постійне інформування студентів, проведення тематичних заходів, активна пропаганда – єдиний шлях для відновлення академічної культури. Важливу роль у змінненні ситуації на краще може і повинно відігравати студентське самоврядування. Зокрема в ХНУМГ ім. О. М. Бекетова Студентський сенат опікується цією проблемою і докладає зусиль, щоб заповнювати лакуни щодо обізнаності студентів у питаннях академічної доброчесності та формування у них норм академічної культури.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrumentzabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>
3. Шиверских М. Р. Взаимодействие предпринимательской и академической культуры в экономике знаний. *Вопросы образования*. 2010. № 4. С. 70-84.
4. Comparison of policies for Academic Integrity in Higher Education across the European Union (2013). URL: <http://plagiarism.cz/ippheae/>
5. Impact of Policies for Plagiarism in Higher Education Across Europe / The Project of the European Union under Erasmus, Lifelong Learning Programme, Modernisation of Higher Education (2010-2013). Agreement 510321-LLP-1-2010-1-UK-ERASMUS-EMHE. URL: <http://plagiarism.cz/ippheae/files/D2-3-00%20EU%20IPPHEAE%20CU%20Survey%20EU-wide%20report.pdf>

Кільдеров Д. Е., доктор педагогічних наук, професор,
Пригодій М. А., доктор педагогічних наук, професор,
Приходько Ю.І., кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Україна

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД

Провідним напрямом стратегії розвитку вищої освіти впливові експерти з різних країн світу визначили «технологічний»: розвиток штучного інтелекту,

формування цифрового навчального середовища наступного покоління, проблеми аналітики даних, питання конфіденційності. На їхню думку, технологія має забезпечити заклади освіти стратегією переосмислення навчальних курсів, цілей навчальних програм, їх реалізацію на основі гнучкості, автоматизованої підтримки, покращеного доступу [1].

Основні тенденції формування інформаційного освітнього простору, як відзначається в Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні [2, с. 162], такі: забезпечення мобільності інформаційно-комунікаційної діяльності...; розвиток технології хмарних обчислень і віртуалізації корпоративних, загальнодоступних і гібридних ІКТ-інфраструктур; накопичення та опрацювання значних обсягів інформаційних ресурсів...; розвиток ресурсних і сервісних характеристик Інтернету тощо.

Спрямованість інформатизації освіти визначено Концепцією Національної програми інформатизації [3], а саме: формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що надасть можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог. Серед них – індивідуалізація навчання, організація систематичного контролю знань, можливість враховувати психофізіологічні особливості кожної людини тощо.

Проблема інформатизації освітнього процесу в закладах вищої освіти, забезпечення його теоретичними та практичними напрацюваннями щодо використання інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), орієнтованих на реалізацію цілей освітнього процесу, стала предметом досліджень ряду вчених: 1) фундаментальні питання інформатизації освіти (В. Биков, І. Булах, Р. Гуревич, А. Гуржій, О. Довгялло, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Лапінський, М. Лапчик, А. Манак, Ю. Машбиць, І. Роберт, О. Співаковський, А. Стогній, О. Шестопап); 2) психолого-педагогічні особливості комп'ютеризації освітнього процесу (В. Биков, П. Гальперін, Б. Гершунський, В. Давидов, Т. Деркач, М. Жалдак, І. Захарова, Т. Коваль, Ю. Машбиць, Л. Панченко, І. Роберт, М. Смульсон, Н. Тализіна); 3) дидактичні питання ІКТ, дистанційного навчання (О. Андреев, В. Биков, І. Блощинський, А. Вітченко, В. Гриценко, М. Згуровський, Т. Коваль, К. Колос, Г. Козлакова, С. Кудрявцева, В. Кухаренко, Н. Ничкало, В. Рахманов, О. Самойленко, Т. Тарнавська, Ю. Триус, А. Хуторський); 4) інформатизація управління соціально-педагогічними системами (В. Беспалько, Л. Калініна, Л. Карташова, О. Кулик, В. Луговий, О. Східін); 5) історія становлення, розвитку та впровадження ІКТ у вищій школі України (В. Гриценко, Б. Малиновський, О. Говоровська, Р. Ріжняк).

Поняття «інформатизація освіти» не має однозначного трактування серед науковців і визначається ними в різних контекстах. І. Роберт інформатизацію освіти розглядає як цілеспрямовано організований процес забезпечення сфери освіти методологією, технологією та практикою створення і оптимального використання науково-педагогічних, навчально-методичних та програмно-

технологічних розробок, орієнтованих на реалізацію можливостей інформаційних і комунікаційних технологій [21, с. 15]. У. Парпан представляє інформатизацію освіти як досить складну сучасну тенденцію, пов'язану з упровадженням в освітній процес різного роду інформаційних засобів, що працюють на основі мікропроцесорів, а також електронної продукції і нових педагогічних технологій, що базуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій для навчання [17]. Найбільш комплексне визначення поняття «інформатизація освіти» наведено в науковій публікації В. Бикова [4, с. 360]: це «упорядкована сукупність взаємопов'язаних, організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих і управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб, що пов'язані з можливостями методів і засобів інформаційних і комунікативних технологій учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом управляє та його забезпечує».

Розглянемо дидактику інформатизації освіти як технологію з урахуванням наукових поглядів на визначення поняття «педагогічна технологія»:

– системний метод створення, застосування й визначення всього процесу навчання та засвоєння знань, з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти (ЮНЕСКО);

– сукупність засобів і методів відтворення теоретично обґрунтованих процесів навчання та виховання, що дозволяють успішно реалізовувати поставлені освітні цілі (В. Беспалько);

– система функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, побудована на науковій основі, запрограмована в часі та в просторі, що призводить до визначених результатів (Г. Селевко);

– системна сукупність та порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, що використовуються для досягнення педагогічних цілей (М. Кларін);

– проектна система організації навчання (Н. Мироненко);

– комплексна інтегративна система, що містить чимало упорядкованих операцій і дій, які забезпечують педагогічне цілевизначення, змістовні, інформаційно-предметні та процесуальні аспекти (В. Ортинський).

Дидактика інформатизації освітнього процесу з урахуванням викладеного вище, по-перше, є інформаційною технологією, по-друге, має відповідати Міжнародним стандартам серії ISO [5], по-третє, може бути представлена такими складовими: проєктувальна; комунікативно-процесуальна; оціночна; моніторингова, коригувальна. Розглянемо сутність цих складових в контексті підвищення якості освітнього процесу та якості освітньої діяльності в закладах вищої освіти.

Проєктувальна складова:

1. Уточнення переліку спеціальностей і спеціалізацій підготовки фахівців у напряму оптимальної відповідності майбутній професійній діяльності в реальних секторах соціуму.

2. Формування нового покоління:

освітніх стандартів на основі визначеного переліку спеціальностей і спеціалізацій підготовки фахівців, класифікатора професій, професіограм, психограм;

освітньо-професійних програм з підготовки фахівців відповідних ступенів вищої освіти;

програм навчальних дисциплін з підготовки фахівців відповідних ступенів вищої освіти.

3. Оптимізація змісту гуманітарної, соціально-економічної, природничо-наукової, професійної та практичної підготовки фахівців з метою:

відповідності Національній рамці кваліфікацій:

наближення до завдань і функцій за сферами майбутньої професійної діяльності;

фундаменталізації підготовки фахівців на основі цілісного знання, інтеграційної єдності природничої, гуманітарної та професійної складових освіти;

приведення у відповідність з психолого-фізіологічними можливостями тих, хто навчається, та принципами дидактики;

вибору та обґрунтування дидактичної моделі складових підготовки фахівців: органічне поєднання практичної і теоретичної підготовки, акценти практичної спрямованості.

4. Створення дієвої інтегрованої системи конкурсного відбору талановитої молоді для вступу на навчання до закладів вищої освіти.

5. Удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників.

6. Поєднання навчання та наукової роботи, підвищення ролі науки, інноваційної діяльності у закладах вищої освіти як важливих чинників забезпечення належного рівня кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних наукових працівників, високої якості підготовки фахівців, безперервного оновлення та структурування змісту освіти.

Комунікативно-процесуальна складова:

1. Технологізація освітнього процесу, орієнтація на створення нових, ефективних інтегрованих педагогічних технологій щодо проєктування, здійснення, контролю й коригування процесу підготовки фахівців на основі комп'ютерних, інформаційних та комунікативних технологій, рейтингових оцінок.

2. Активне використання науково обґрунтованих методів та засобів підготовки фахівців, що забезпечують поєднання фундаментальної теоретичної підготовки фахівців з системою їх практичної підготовки; перехід від екстенсивно-інформаційного та екстенсивно-репродуктивного навчання до інтенсивно-фундаментального, продуктивного.

3. Запровадження особистісно орієнтованих технологій навчання, створення майбутнім фахівцям належних умов для формування індивідуальної освітньої траєкторії, для самостійного оволодіння знаннями, самоосвіти,

подальшого професійного, кар'єрного та особистого росту; удосконалення організаційно-методичних засад самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів.

4. Спрямування освітньої діяльності та психологічної підготовки фахівців на становлення у них таких особистісних сфер: мотиваційної, ціннісної, регуляторної; рефлексивної; коригувальної.

5. Трансформація ролі педагога як організатора, керівника та консультанта, що майстерно створює умови для плідної, творчої, самостійної розумової праці тих, хто навчається, їх саморозвитку та самовдосконалення; оптимізація навчального навантаження педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників і студентів.

6. Забезпечення якісних зрушень у системі управління підготовкою фахівців, перехід у освітньому процесі на засади педагогіки співробітництва, діалогічної взаємодії, суб'єкт-суб'єктних відносин, рейтингової оцінки результатів навчальної студентів;

7. Забезпечення інформатизації системи підготовки фахівців, спрямованої на задоволення освітніх, інформаційних і комунікаційних потреб учасників освітнього процесу; розроблення широкого спектру традиційних і електронних підручників, дидактичних матеріалів, предметно-орієнтованих середовищ навчального та розвиваючого призначення, індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб.

8. Розвиток та удосконалення матеріально-технічної бази.

9. Удосконалення системи фінансування закладів вищої освіти шляхом визначення таких кошторисних джерел: державного бюджету; підготовки студентів за контрактом; надання додаткових освітніх та інших послуг; здійснення економічної діяльності, регламентованої державою; виконаних досліджень з договірних науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт; підготовки іноземних фахівців; грантів.

Оціночна складова:

1. Дидактичний аспект – співвідношення та взаємозв'язок мети інформатизації освіти та її результатів щодо якості підготовки фахівців.

2. Економічний та ергономічний аспекти – співвідношення та взаємозв'язок мети інформатизації освіти, досягнутих результатів та витрат (фінансових, матеріально-технічних, інтелектуальних тощо).

Моніторингова складова:

1. Якість підготовки фахівців.

2. Системність інформатизації освітнього процесу, адекватність цілям і завданням освітньо-професійних програм, програм навчальних дисциплін.

3. Інноваційність освітнього процесу.

4. Аналітико-прогностичні дії.

Коригувальна складова:

1. Розроблення заходів щодо коригування освітнього процесу.

2. Внесення змін до проектувальної, комунікативно-процесуальної, оціночної та моніторингової складових.

Інформатизація вищої освіти – важлива складова розвитку інформаційного суспільства і являє собою планомірний, послідовний і систематизований процес підготовки фахівців до праці в умовах сучасного інформатизованого суспільства, підвищення якості їхньої загальноосвітньої та фахової підготовки, інформаційної культури, спрямованості на навчання протягом життя та професійної діяльності на основі широкого використання комп’ютерної та іншої інформаційної техніки, мережі Інтернет.

Дидактика інформатизації освітнього процесу є інформаційною технологією – комплексом педагогічних дій і процедур, спрямованих на проєктивно-технологічне, дидактичне, науково-методичне, контрольнo-діагностичне забезпечення освітнього процесу відповідно до визначених цілей підготовки фахівців.

Список використаних джерел

1. EDUCAUSE Horizon Report (2020). Teaching and Learning Edition. Louisville, EDUCAUSE (58 p.). URL: https://library.educause.edu/-/media/files/library/2020/3/2020_horizon_report_pdf.pdf

2. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.

3. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 року N 75/98-ВР (Із змінами, внесеними згідно із відповідними Законами України (2006-2020 рр.). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z980075.html.

4. Биков В. Ю. Інформатизація освіти. *Енциклопедія освіти України* / Акад. пед. наук України; Головний ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. С. 360–362.

5. ISO/IEC 19788-2:2011. Information technology. Learning, education and training. Metadata for learning resources. Part 2: Dublin Core elements. URL: <https://www.iso.org/ru/standard/46157.html>

Пазиніч С. М., кандидат філософських наук, професор,
Поморцева О. Є., кандидат технічних наук, доцент,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

КУЛЬТУРА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ ТА ЙОГО ВСЕБІЧНА ВПЛИВІВІСТЬ

Освіта є одним з найрозвиненіших і найбільш дієвих суспільних інститутів, призначених для масового цілеспрямованого впливу на людей, переважно молоді, в процесі їх соціалізації. Звідси, стратегічна мета впливу освіти полягає у підготовці молоді до життя й успішної діяльності в умовах